

דף לימוד

דף לימוד מקורות מלווה לשיעור: על קשיי הגירה וקליטה

לא קל לעבור דירה, מורכב יותר לעבור לחיות במדינה אחרת, ולא פשוט בכלל כאשר נדרשים לעבור מתרבות, מסגנון חיים ומזיכרונות העבר ו"לעלות לארץ". לא תמיד המעבר הוא בהסכמה גורפת של כל בני המשפחה, ולעיתים העלייה נובעת מקושי או ממצוקה. שמענו רבות על החלומות הגדולים שהתנפצו, והדבר מעורר מחשבה על תפקיד הדור השני לעלייה.

ארז ביטון/ פיגומים

על סף חצי בית בארץ ישראל

עמד אבי

מציב לצדדים ואומר:

בהריסות האלה נבנה פעם מטבח

לבשל בו זנב לזיתן

ושור הפר,

ובהריסות האלה

נקים פנת תפלה

למצא מקום

למקדש מעט.

אבי נשאר בסף,

ואני - כל ימי

מציב פיגומים

אל לב השמים.

(מתוך: "ספר הנענע")

למה לשים לב בשיר? מה ניתן לעשות איתו?

מה נכתב בזמן הווה? מה בזמן עתיד? על מה זה מצביע?

המילים "סף" ו"הריסות" מופיעות פעמיים - מהי החוויה החזקה שמדגישות המילים הללו?

דף לימוד

מהו הפער בין הדור החולם לדור שחי את המציאות?

"פיגום אל לב השמים" – האם סיפור מגדל בבל או סיפור סולם יעקב הוא האסוציאציה העולה מהביטוי? למה? אולי אסוציאציה אחרת?

בחרו תמונה (של ממש!) שתוכלו באמצעותה לחזק את רוחו של האב, לבטא אופטימיות. הציעו מקום שנכון למקם בו פיגום עבור הבן, היכן זה דחוף?

עינו במדרש מן התלמוד הירושלמי (ברכות פרק ב' הלכה ח') שמתייחס למפגש בין רבי זעירא – העולה החדש מבבל ובין יושבי הארץ:

ר' זעירא פשעלה לְכָאן (מבבל לארץ ישראל) הִלְךְ וְהִקְיָו דָּם .
(הקזת הדם הייתה באותה תקופה טיפול מקובל למטרת הרגעה וחיזוק).
(לאחר מכן , כדי להתחזק עוד מעט מקשיי הדרך)
הִלְךְ וּבִקֵּשׁ לְקַח לִיטְרָא שֶׁל בְּשָׂר מִן הַטְּבַח .
אָמַר : לִיטְרָא זֶה בְּכֻמָּה ?
אָמַר לוֹ : בְּחֻמְשֵׁים מְעִין וְרְצוּעָה אַחַת . (כלומר – תמורת נתח הבשר אצטרך להכות אותך מכה אחת באמצעות רצועה)
אָמַר לוֹ : הִילְךְ שְׂשִׁים (הציע רבי זעירא לשלם לקצב שישים מעות במקום ההלקאה).
– וְלֹא קִבַּל עָלָיו .
– הִילְךְ שְׁבַעִים
– וְלֹא קִבַּל עָלָיו .
– הִילְךְ שְׁמוֹנִים , הִילְךְ תִּשְׁעִים , עַד שֶׁהִגִּיעַ לְמֵאָה
– וְלֹא קִבַּל עָלָיו .
אָמַר לוֹ : עֲשֵׂה כְּמִנְהַגְךָ . (כלומר – רבי זעירא נאלץ להסכים לשלם עבור ליטרת הבשר הן במעות והן במכות באמצעות הרצועה)
בְּעָרְב יָרַד (רבי זעירא) לְבֵית הַנְּעֵד ,
אָמַר לָהֶם לְחֻמְשֵׁים : מָה רַע הַמְּנַהֵג כָּאן ,
שָׂאִין אָדָם אוֹכֵל לִיטְרָא שֶׁל בְּשָׂר עַד שֶׁמִּפִּין אוֹתוֹ אַחַת בְּרְצוּעָה .
אָמְרוּ לוֹ : וּמִי הוּא זֶה ?
אָמַר לָהֶם : טְבַח פְּלוֹנִי .
שָׁלְחוּ וּבִקְשׁוּ לְהַבְיֵאוֹ . וּמִצָּאוּ אֶרְוֹנוֹ יוֹצֵא . (כלומר – גילו שהטבח מת ומסע הלוויה שלו בדיוק יצא) .
אָמְרוּ לוֹ : רַבִּי , כָּל כֶּף ! (כלומר – תמהו – האם כעסך של רבי זעירא על הטבח היה עז כל כך עד שהביא למותו של הטבח ?)
אָמַר לָהֶם : יְבוֹא עָלַי , שְׁלֵא פְּעִסְתִּי , סְבוּר הֵייתִי : כֶּף הוּא הַמְּנַהֵג !

דף לימוד

- אילו תחושות מעוררת אצלכם ההתרחשות הקשה המתוארת במדרש האגדה?
- את מי לדעתכם מבקר המדרש?
- מה תוכן הביקורת?
- חשבו על המפגש בין רבי זעירא היעולה החדש' ובין הטבח המקומי-
- מה יכול להיות המניע להתנהגותו של כל אחד מהם בהתרחשות המתוארת במדרש?
- האם לדעתכם זהו סיפור יחידאי, חריג בלתי מייצג או שהוא יכול ללמד על דפוסים אופייניים למפגש בין עולים חדשים לישראלים ותיקים? נמקו את דבריכם.
- האם חוויתם בעצמכם התרחשויות דומות במפגש בין עולים חדשים לישראלים ותיקים- מצד העולים, מצד הוותיקים או כעדים מן הצד להתרחשות?
- על בסיס המתואר במדרש, מה חשוב בעיניכם להדגיש לחברה הישראלית, ומה אפשר להציע לעולים חדשים כדי להקל על המפגש בין עולים לוותיקים ולרכז את קשיי הקליטה?